

ђународног права“ по коме није дозвољена експропријација и национализација имовине странаца у случајевима кад уопште не постоје интереси домаћих држављана на имовину која је предмет национализације. Национализација је у таквим случајевима уперена на предузеће које експлоатише одређене националне изворе а не на странце као такве. Аутор, с друге стране, критикује ситуацију у којима се апсолутно не може говорити о дискриминацији (мере национализације у источноевропским земљама, у Југославији) и сматра да је једнак поступак (*equal treatment*) значи изузетно тешку ситуацију за странце јер није задовољен принцип брзе, сразмерне и стварне накнаде, што је минимални стандард по међународном праву. Држава мора да обезбеди тај стандард за странце, сматра аутор, а са имовином домаћих држављана може да поступи по својим законима.

Тачна је констатација аутора да је узајамно неповерење земаљско-извозница и земаља-увозница капитала један од главних недостатака у развијању међународне економске сарадње. Аутор је то илустровао низом примера. Не може се, међутим, одобрити критика аутора упућена поводом резолуције Генералне скупштине ОУН (од 21. XII. 1952), према којој „право државе да слободно користи своје природне изворе и богатства представља саставни део њеног суверенитета“. Аутор сматра да је главни недостатак ове резолуције „што у први план истиче право државе да врши национализацију, игноришући обавезе државе да странцима исплати брзу, сразмерну и стварну компензацију“.

Без обзира на ту критику, тачно је да се инострани инвеститор врло тешко одлучује да инвестира свој капитал, ако за његову судбину није ни приближно сигуран. Међународна ситуација је сазрела да се како питање инвестиција тако и питање национализације регулише на међународном плану.

Јелена Вилус

Jean Rivero: *DROIT ADMINISTRATIF*. Paris, Dalloz, 2 éd., 1962, 462 pp.

Ова књига проф. Ж. Риверо-а обухвата наставно градиво управног права на другој години правног факултета и садржи: увод са појмом и развојем управе и управног права; правне основе управне делатности; начело законитости; административне уговоре; управно судство; одговорност за штету; организацију управе и децентрализованих јединица и облике управне делатности.

Ово су само главни одељци књиге у којима проф. Р. на изванредно јасан начин излаже основне проблеме француског управног права. Његов основни став у погледу састављања система излагања управног права даје печат целој његовој књизи. По речима Р. „Управно право може извршити своју друштвену функцију само ако је разумљиво и приступачно. То захтева, супротно правном егзистенцијализму, и поред свих тешкоћа за остварење овог задатка, улагање напора да управно право има свој складно састављен систем“.

Француско управно право засновано углавном на пракси посебног управног судства изазвало је тежњу теорије управног права да, супротно осталим гранама права, одреди посебан основ правила управног права. Јер, како проф. Р. каже, проблем теориске обраде француског управног права спојио се „са практичним проблемом надлежности управног судства: за одређивање ове надлежности желело се једно јединствено начело [...] тако се дошло до тога да је тражено начело које би било основно начело свих посебности управног права.“ (с. 33). Проф. Р. сажето даје преглед напора теорије француског управног права у овом погледу али је против једног јединственог основа за објашњење свих посебности правила управног пра-

ва. Стога је против тога да се на пример, јавна служба, општи интерес или јавна власт узимају као основ посебности правила управног права. Р. је противник и правног егзистенцијализма који је против сваког покушаја синтезе и систематизације. По његовом мишљењу скоро сва правила француског управног права одступају од правила приватног права али та одступања не иду само у прилог већих овлашћења управе како се то уврежило у досадашњој теорији француског управног права. Ова одступања могу и ограничавати слободу делатности управе и стога се управи могу стављати на терет и веће обавезе од обавеза које појединци имају на основу општих правила. Ово гледиште проф. Р. је резултат његовог реалистичког посматрања односа и појава у друштву и његове тежње за јасним теориским објашњењима. Познат по свом курсу упоредног управног права као и по многим чланцима у којима критички тежи налажењу решења већ застарелих правила и установа у француском управном праву, проф. Р. је и овом својом књигом дао прилог не само француском управном праву већ и управном праву уопште, јер истиче колико управно право може бити изложено сажето, јасно и разумљиво и да остане у оквирима научног излагања. Он је у овом уџбенику изложио низ сложених питања савременог француског управног права и дао своја одређена гледишта која приказују управно право као одраз подржавања управе праву у коме читавим низом правних средстава грађани могу штитити своја уставом и законом загарантована права.

Д. Ђ. Денковић

Philip Kahn: LA VENTE COMMERCIALE INTERNATIONALE, Paris, 1961, Librairie Sirey, 465 pp.

Нова „Библиотека трговачког права“, под стручним руковођењем Р. Уена (R. Houin), професора трговачког права на Правном факултету у Паризу, представља користан и значајан допринос проучавању теорије и праксе трговачког права, и то не само у Француској него у светским размерама. У оквиру ове библиотеке објављена су следећа дела: Cl. Heurteux: *L'information des Actionnaires et des Epargnants; Les Grands Arrêts de la Jurisprudence Commerciale*; Cl. Berr: *L'Exercice du pouvoir dans les sociétés commerciales*.

Дело Филипа Кана, посвећено међународној трговачкој купопродаји заслужује, да буде забележено и у нас. И то углавном са два разлога. Прво, с обзиром на концепцију аутора у погледу извора и правила која регулишу међународну трговачку купопродају, и друго, с обзиром на садржинско приказивање уговора о међународној трговачкој купопродаји, са свим правним питањима и проблемима које она изазива. Ако прво може бити предмет извесних приговора са наше стране, друго свакако заслужује велико признање аутору за његов обиман рад и веома користан материјал који нам његова студија пружа.

Аутор полази од концепције да су правила која регулишу и по којима се обавља међународна трговачка купопродаја ван области државног регулисања, да су она анационална. Извори ових правила су типски уговори, општи услови продаје, обичаји и правила која су се кристалисала кроз међународну арбитражну праксу.

Међународно друштво продаваца и купаца створило је за своје потребе једно „вандржавно право“ чији су извор поменути типски уговори, обичаји и арбитражна пракса, своје органе за његову примену — међународне арбитраже, и своје санкције професионалног а не правног карактера, али зато ништа мање значајне. Из изложеног произилази да свако ко жели да учествује у међународној размени роба и услуга треба да се